

»Kot nadzorniki imamo pravico varovati osebno integriteto in dolžnost prispevati k ustvarjanju etične kulture.«

mag. Irena Prijović, izvršna direktorica, ZNS

Kot nadzorniki imamo pravico varovati osebno integriteto

mag. Irena Prijović, izvršna direktorica ZNS

PREDSTAVLJATE SI....

1. Predstavljate si, da ste že 16 let izvršna oseba združenja, ki razvija stroko s področja delovanja nadzornih svetov in standardov korporativnega upravljanja in da ste v teh letih pripravili okrog 400 izobraževalnih dni, ki se jih je udeležilo okrog 11.200 udeležencev.
2. Predstavljate si, da že 16 let delate z izjemnimi posamezniki, ki v okviru različnih delovnih komisij in organov združenja prispevajo svoja razmišljanja in znanje za oblikovanje strokovnih stališč glede ureditve delovanja nadzornih svetov in različnih segmentov korporativnega upravljanja. Da ste sodelovali pri oblikovanju ali ste avtor preko 30 priporočil dobre prakse doma in na ravni EU.
3. Predstavljajte si, da imate več kot 10 let nadzorniških izkušenj, ki segajo od največje borzne družbe do majhne družbe v popolni lasti države, da imate izkušnje iz revizijskih in kadrovskih komisij nadzornega sveta, da ste izkušen zunanji član različnih komisij v enotirnem in dvotirnem sistemu upravljanja.
4. Predstavljate si, da ste že 13 let član upravnega odbora evropske konfederacije šestnajstih takšnih združenj v Evropi, kjer sedite z najuglednejšimi kolegi iz tujine in da ste do nedavna 2 leti predsedovali tej konfederaciji.
5. Potem pa si predstavljate, da vas nekega jutra pokliče generalni sekretar vladajoče stranke in izrazi pričakovanja države na način, da od vas zahteva neetično in nezakonito ravnanje kot predsednika nadzornega sveta državne družbe.
6. Predstavljate si, da ne storite nič. Potem pa si še predstavljate, da upoštevate navodila in izberete kandidata, ki ga želi vlada in postanete del »sistema« ter s tem pripadate »našim«.

7. Predstavljate si, da potem ko bodisi ne storite nič bodisi upoštevate navodilo politike, naprej živite življenje iz prvih štirih točk. Niste in ne morete več biti ta oseba, ki živi to življenje. Če želite ostati ta oseba, sploh nimate druge izbire kot da ukrepate.

O KRALJEVEM KLICU

Dejstvo je, da je Brane Kralj, generalni sekretar LMŠ, vedel, da je Igor Šoltes med kandidati preden sem kot predsednica nadzornega sveta dobila seznam kandidatov od kadrovske agencije.

Dejstvo je, da je v imenu države izrekel pričakovanja glede njegovega imenovanja za direktorja družbe v kateri kot predsednica nadzornega sveta vodim kadrovski postopek in kljub pojasnilu, da bo nadzorni svet ravnal z dolžno skrbnostjo in v dobro družbe izbral najprimernejšega kandidata, še naprej zahteval poročanje o kadrovskem postopku njemu osebno in mimo SDH, ki sem mu dolžna glede vodenja kadrovskega postopka poročati.

Dejstvo je, da če ti generalni sekretar LMŠ, ki je desna roka predsednika vlade, po vsem tem reče: 'Sva se razumela?', to razumem kot grožnjo.

Ko sem bila kot nekdo, ki že šestnajst let svoje profesionalno delo usmerja v strokovnost nadzorniške funkcije in oblikovanje dobre prakse, soočena s takšnim klicem, sem to razumela kot napad na osebno integriteto kot nadzornice in izvršne osebe Združenja nadzornikov Slovenije.

Brane Kralj si ne bi mogel izbrati manj primernega človeka za ta klic in verjetno ni vedel koga kliče. Najino srečanje ponazarja trk dveh kultur, ki sobivata v našem prostoru. Posledica tega je bila prijava njegovega ravnanja pristojnim institucijam skladno s pravili. Ker je to prav in ker sem bila dolžna tako ravnati. Ta prijava pa ni bila javna, ampak jo je nekdo še isti dan predal lastniku medijskega portala z dvomljivim poslovnim modelom.

O MOJEM ODZIVU NA KRALJEV KLIC

Takoj po klicu sem doživela sram, da se mi je kaj takega pravzaprav zgodilo. Sram, da nisem še bolj odločno odreagirala, namesto tega sem govorila z njim kot da gre za neke vrste nesporazum. Potem je sramu sledil gnus. Gnusu je sledil bes. Zdaj si veliko bolje predstavljam kako se počutijo žrtve nasilja, čeprav je šlo le za nasilje na ravni integritete. Odšla sem na načrtovan nekaj dnevni dopust. Ko ponoči nisem spala, sem ugotovila, da imam izbiro in da bom ukrepala ter prijavila dogodek.

Iskala sem podlago za ukrepanje in jo v prvem koraku našla v 4. alineji 54. člena ZSDH-1 glede posvetovanja s pooblaščenecem za skladnost in integriteto na SDH in

prijavi direktno na Komisijo za preprečevanje korupcije (KPK) v povezavi z Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK) glede prijave neetičnega oziroma nezakonitega ravnanja.

Predsedniku združenja in predsedniku Strokovnega sveta združenja sem povedala kaj bom naredila. To sem še isti dan razkrila tudi nadzornemu svetu družbe, glede katere se je pritisk dogajal in izjavo vključila v zapisnik seje nadzornega sveta.

Naslednji dan sem se o izvajanju političnega pritiska na kadrovski postopek izrekla na sestankih na SDH, pristojnim skrbnikom in pooblaščenca, napisala dopis za SDH, naredila spletno prijavo na KPK in dopis naslovljen na upravo, nadzorni svet in pooblaščenca SDH osebno poslala s priporočeno pošto. Naslednje jutro sem dopis še osebno izročila predsednici nadzornega sveta SDH na predhodno dogovorjenem sestanku in izrazila pričakovanja glede ukrepanja SDH.

KPK je odreagirал takoj in me že tisto jutro povabil na razgovor, da bi začel s postopkom. SDH mi do danes še ni odgovoril na mojo prijavo.

KAKO SEM POSTALA NEZAŠČITEN ŽVIŽGAČ?

Še isti dan, ko je prispela pošta na SDH, se je popoldne začel medijski vihar, ki je bil posledica razkritja mojega dopisa lastniku medijskega portala.

V tem viharju sem z namenom zaščite drugih interesov družbe, ki jo nadzorujem, komunicirala zgolj v okvirjih same prijave, potrdila avtentičnost prijave in odgovarjala enakovredno vsem medijem.

Postala sem nezaščiten 'žvižgač'.

Morda je oseba, ki je dopis predala naprej, še en »žvižgač«, ki je želel, da bi se o tem vedelo in s tem kaj spremenilo. Vendar je s svojim ravnanjem javnosti in medijem izpostavila družbo, ki jo nadzorujem, združenje, ki ga vodim, mene osebno in tudi druge s tem povezane osebe. Mediji pa so odigrali različne vloge, odvisno od medijskega poslovnega modela, novinarske neodvisnosti in pameti.

KAKO SEM RAZUMELA ODZIV PREDSEDNIKA VLADE?

Prvič se je zgodilo, da je kak predsednik vlade kot je to naredil Marjan Šarec na tiskovni konferenci, ki je sledila medijskemu viharju, preprosto javno priznal, da obstajajo »naši« in »tisti drugi« kandidati in da sistem vplivanja politike na upravljanje državnih družb očitno ni optimalen. Neverjetno je, da ni razumel, da je povsem vseeno, da je Kralj to naredil za nekoga, ki ni njihov kandidat.

Povedal, da je Kralj storil napako, ki pa jo je pripisal veliki naivnosti in nespretnosti. Ni razumel, da je storil neetično in nezakonito ravnanje izvajanja političnega vplivanja na odločitev prve nadzornice glede kadrovskega postopka v državni družbi, ki ima lahko znake kaznivega dejanja zlorabe položaja z namenom pridobitve premoženjskih koristi za nekoga drugega.

Nato je presojal je komu verjame na podlagi razgovora samo z eno stranjo. Svojo. Presojal je kaj je zame brutalen poseg v osebno integriteto. Pri tem ni razumel, da je to vedno osebna izkušnja odvisna tudi od tega ali ima posameznik ničelno toleranco do nasilne komunikacije in neetičnih dejanj.

Povedal je, da je Kralj časten človek in da bo zato odstopil. Kako je lahko nekdo časten človek in izvaja politični pritisk ter izraža pričakovanja o neetičnem in nezakonitem ravnanju drugih? Kralj naj bi z odstopom, ki naj bi se zgodil, samo prevzel odgovornost za svoje dejanje, pri katerem je bil zaloten. Častno bi bilo, če bi odgovornost prevzel tisti, ki je naročil takšno ravnanje.

Predsednik vlade je pravilno zaznal, da je to lahko trenutek za spremembo kadrovskega procesa v državnih družbah. Politiki bi morali preprosto prenehati s sprenevedanjem in se začeti držati zakonskih pravil, ki jih že imamo. Ravnati morajo tako, kot vsakič znova obljublja pred volitvami, da bodo ravnali.

O OMEJEVANJU ŠKODE ZA VLADO

Omejevanje škode za vlado in njenega predsednika se je začelo z vplivanjem na presojo bralcev in gledalcev določenih medijev z lažnimi novicami in teorijami zarote. Zvrstili so se poskusi diskreditacije mene osebno, družbe, ki jo nadzorujem in s tem njenih zaposlenih in partnerjev ter poskusi diskreditacije stroke in Združenja nadzornikov Slovenije. Pri tem so se vzroki mojega ravnanja pripisovali Borutu Jamniku, ki je predsednik združenja, ki ga vodim.

Moje ukrepanje zoper izvajanje političnega pritiska je dejanje samostojne posameznice, ki stroko, s katero se ukvarjam celotno kariero, uveljavljam in živim tudi v praksi. To sem storila Borutu Jamniku navkljub in ne zaradi njega. Kot kolega se izjemno spoštujem, v načinu delovanja pa se pogosto razlikujem. Ustvarjanje lažnih zgodb in medijskih spinov je namenjeno odvrčanju javnosti od bistva problema, ki se je tako vidno pokazal v aferi Kralj tudi s predsednikovim priznanjem.

KAJ BOMO NAREDILI NA ZDRUŽENJU?

Lastna izkušnja mi je pokazala, da je ustrezno ukrepati, ko si predmet poskusa političnega vpliva, osebno težka izkušnja v kulturi apatije, da tako pač je in da se nič ne da spremeniti. Tudi zato smo se kot Združenje nadzornikov Slovenije odločili, da

v sodelovanju s Komisijo za preprečevanje korupcije na podlagi aktualnega primera iz prakse pripravimo poseben protokol za člane nadzornih svetov za ravnanje ob izvajanju političnih in drugih pritiskov na njihovo neodvisno odločanje.

Namen tega dokumenta bo pomoč nadzornikom, ko bodo tretje osebe poskušale preko groženj, zahtev, s korupcijo ali na kakšne druge načine uveljaviti svoje interese na škodo samih družb. Vseboval bo konkretne napotke kako naj ravnajo, da bi varovali osebno integriteto in prispevali k ustvarjanju etično kulture v gospodarski družbi, ki jo nadzorujejo ter v širšem družbenem okolju. Če nas večina ne bo dopuščala ekscesov manjšine, se bodo ti hitro končali. K spremembam v družbi in ustvarjanju etične kulture lahko prispevamo vsi.

KAJ BO NAREDIL PREDSEDNIK VLADE?

Vsaka zmaga na državnih ali lokalnih volitev pomeni, da ima zmagovalec bazen političnih kadrov, ki pričakujejo nove funkcije v državnih organih, podjetjih ali občinskih podjetjih, zato žal obstajajo »politične kvote«, ki zmagovalnim strankam omogočajo ključ razdelitve, ki ga ne nadzoruje Računsko sodišče, niti nihče drug. Uveljavljanje teh ključev v praksi pomeni, da nadzorniki ne bodo postali strokovnjaki, temveč politični prijatelji, izvajalci navodil politike ter prekupčevalci z močjo. Če tak nadzornik plača ceno z izgubo osebne integritete, jo davkoplačevalci plačamo z lastnim denarjem. Verjamem, da je podcenjujoče, da moraš kot kompetenten in strokoven kandidat za nadzornika državnih družb, imeti blagoslov vladajoče politike.

Zato bi po aferi Kralj moralo biti vprašanje, ki bi ga novinarji in mediji zastavili predsedniku vlade, ali se namerava držati zakonskih določil glede ločitve politike od upravljanja gospodarskih družb? Ali je zdaj konec s sestanki generalnih sekretarjev vladajočih strank glede kadrovanj v državnih družbah? Ali je konec političnih kvot za naše in tiste manj naše kandidate?

Ljubljana, 27.9.2019